

УДК 332.146:330.341.1:330.322

DOI: 10.25140/2411-5215-2018-3(15)-112-129

Ольга Попело

**ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДОМІНАНТА В РЕГІОНАЛЬНОМУ
РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ**

Ольга Попело

**ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДОМИНАНТА В РЕГИОНАЛЬНОМ
РАЗВИТИИ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫХ СИЛ**

Olha Popelo

**INNOVATION-INVESTMENT DOMINANT IN REGIONAL DEVELOPMENT
OF PRODUCTION FORCES**

Стаття присвячена дослідженню інноваційно-інвестиційної діяльності України та її регіонів. Досліджено сучасний стан основних складових інноваційного індексу Європейського інноваційного табло. Проаналізовано основні показники інноваційної діяльності промислових підприємств; динаміка впроваджених нових технологічних процесів та інноваційних видів продукції. Також розглянуто обсяг фінансування інноваційної діяльності за джерелами та напрямками інноваційної діяльності. Розкрито сучасні тенденції динаміки капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій. Проведено просторово-часове рейтингування регіонів України за інноваційно-інвестиційною складовою розвитку продуктивних сил.

Ключові слова: інновації; капітальні інвестиції; прямі інвестиції; регіональний розвиток; продуктивні сили; євроінтеграція; децентралізація.

Рис.: 10. Табл. 9.; Бібл.: 17.

Статья посвящена исследованию инновационно-инвестиционной деятельности Украины и ее регионов. Исследовано современное состояние основных составляющих инновационного индекса Европейского инновационного табло. Проанализированы основные показатели инновационной деятельности промышленных предприятий; динамика внедренных новых технологических процессов и инновационных видов продукции. Также рассмотрены объем финансирования инновационной деятельности по источникам и направлениям инновационной деятельности. Раскрыты современные тенденции динамики капитальной инвестиций и прямых иностранных инвестиций. Проведено пространственно-временное рейтинговое оценивание регионов Украины по инновационно-инвестиционной составляющей развития производительных сил.

Ключевые слова: инновации; капитальные инвестиции; прямые инвестиции; региональное развитие; производительные силы; евроинтеграция; децентрализация.

Рис.: 10. Табл. 9.; Бібл.: 17.

The article is devoted to research of innovation and investment activity of Ukraine and its regions. The modern state of the main components of the innovative index of the European Innovation Scoreboard is investigated. The basic indicators of innovation activity of industrial enterprises; dynamics of embedded new technological processes and innovative types of products are analyzed. The volume of financing of innovation activity on sources and directions of innovation activity is considered. The modern tendencies of investment and direct investments' dynamics are revealed. The space-time rating of regions of Ukraine in the innovation and investment component of development of productive forces has been conducted.

Keywords: innovations; capital investments; direct investments; regional development; productive forces; euro integration; decentralization.

Fig.: 10. Table: 9. References: 17.

JEL Classification: O310; R110

Постановка проблеми. Модернізаційні пріоритети розвитку економіки, загострення конкурентної боротьби, насичення ринків, обмеженість ресурсів вимагають від підприємств широкого новаторського підходу та максимального залучення інноваційного-інвестиційного потенціалу продуктивних сил регіонів. Формування регіональної стратегії інвестиційно-інноваційного розвитку є однією із найскладніших проблем, що потребує вирішення в нинішніх трансформаційних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам інноваційно-інвестиційного розвитку регіональної економіки присвятили чимало наукових праць такі вітчизняні та закордонні вчені, як О. М. Алимов, О. І. Амоша, Б. В. Буркинський, М. П. Бутко, З. С. Варналій, К. О. Ващенко, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, З. В. Герасимчук, Б. В. Данилишин, М. І. Долішній, С. І. Дорогунцов, В. І. Захарченко, С. В. Мочерний, Т. В. Пепа,

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Л. Г. Чернюк, М. Г. Чумаченко, А. А. Чухно, С. М. Шкарлет, Й. Шумпетер та інші. Проте в сучасних умовах переформатування владних повноважень питання інноваційно-інвестиційного розвитку потребує подальшого аналізу та дослідження.

Метою статті є дослідження та узагальнення інноваційно-інвестиційної домінанти в регіональному розвитку продуктивних сил.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку економіки країни інновації є стимулом для конкурентоспроможного розвитку підприємств, формують провідні позиції та можливість виходу на світові ринки. Основні індикатори оцінки ефективності функціонування національної інноваційної системи країн ЄС відображає Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (Innovation Union Scoreboard – IUS) (рис. 1) [8].

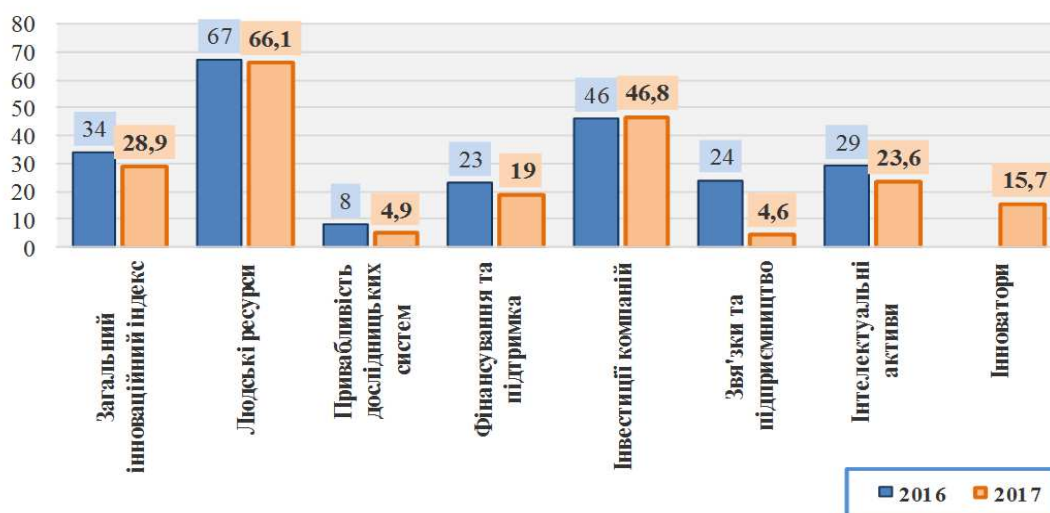

Рис. 1. Значення складових інноваційного індексу за Європейським інноваційним табло

Джерело: [17].

Усі країни, що входять до табло, залежно від значень узагальнюючого індексу згруповані в чотири групи: «інноваційні лідери», «сильні новатори», «помірні новатори» та «повільні новатори».

Значення показника для України у 2016 р. становило 28,9 %, що свідчить про падіння на 4,2 % порівняно з 2010 р. Україна належить до групи «повільні новатори».

Україна відстає за всіма показниками, крім показників охоплення вищою освітою. Відносно сильні сторони інноваційної системи України – людські ресурси та інвестиції компаній. Слабкі сторони – зв'язки та підприємництво, привабливість дослідницьких систем, новатори.

Інновації для підприємств є основою творчого процесу, вони змушують шукати нові форми і методи управління для забезпечення тривалої стабільності ефективного виробництва, стають тим фундаментом, який забезпечує конкурентні переваги та провідні позиції на внутрішньому і світовому ринках.

У 2016 р. інновації впроваджували 88,1 % підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність, або 16,6 % обстежених промислових підприємств (рис. 2).

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

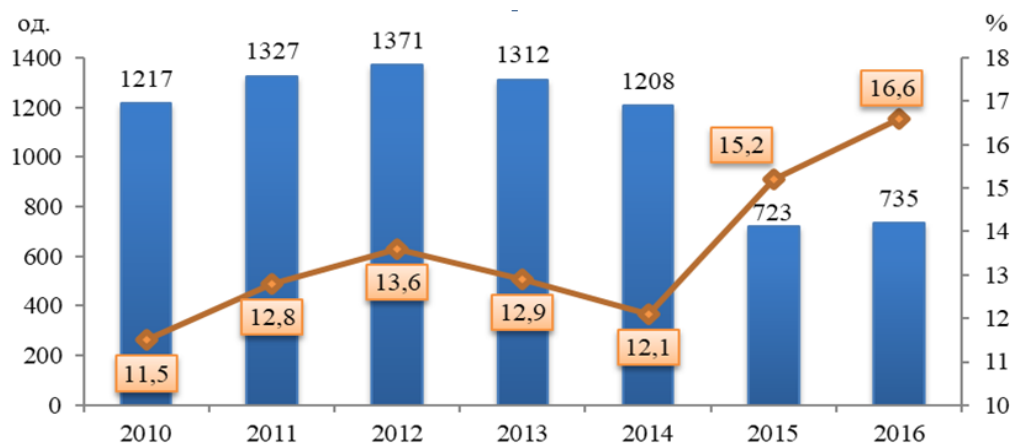

Рис. 2. Динаміка кількості підприємств, що впроваджували інновації (од.), та її питома вага в загальній кількості промислових підприємств (%)

Джерело: [16].

За кількістю промислових підприємств, що впроваджували інновації, у 2016 році провідні позиції посідали Харківська (93 підприємства, 1-е місце), м. Київ (87 підприємств, 2-е місце), Дніпропетровська (61 підприємство, 3-є місце), Львівська (58 підприємств, 4-е місце), Запорізька (45 підприємств, 5-е місце) області (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, 2010-2016 рр.

Регіон	Кількість підприємств, од.							Ранг 2010	Ранг 2015	Ранг 2016	Зміни в рейтингу	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016				2016/2010	2016/2015
Україна	1217	1327	1371	1312	1208	723	735					
АРК	23	36	32	27	–	–	–				–	–
Вінницька	37	34	38	43	38	22	22	14	12	12	+2	0
Волинська	23	25	27	22	25	11	11	24	22	22	+2	0
Дніпропетровська	51	51	56	55	65	43	61	7	5	3	+4	+2
Донецька	76	76	84	83	28	17	22	4	18	13	-9	+5
Житомирська	34	46	51	56	33	27	24	16	8	8	+8	0
Закарпатська	23	20	14	12	12	11	10	25	23	24	+1	-1
Запорізька	19	77	69	72	75	45	45	26	4	5	+21	-1
Івано-Франківська	64	77	74	69	69	23	19	5	11	15	-10	-4
Київська	35	35	39	49	50	43	44	15	6	6	+9	0
Кіровоградська	29	33	34	33	33	22	14	18	13	21	-3	-8
Луганська	49	63	56	54	10	7	6	9	25	25	-16	0
Львівська	88	74	81	84	99	61	58	3	3	4	-1	-1
Миколаївська	39	39	53	38	34	22	18	11	14	16	-5	-2
Одеська	51	49	52	44	39	32	36	8	7	7	+1	0
Полтавська	38	28	26	28	28	27	23	12	9	9	+3	0
Рівненська	25	27	35	35	44	12	16	19	21	18	+1	+3
Сумська	38	37	37	30	32	22	21	13	15	14	-1	+1
Тернопільська	33	38	39	25	23	16	23	17	19	10	+7	+9
Харківська	147	139	158	168	179	97	93	1	1	1	0	0
Херсонська	25	26	25	27	24	19	16	20	16	19	+1	-3
Хмельницька	57	74	77	57	34	18	17	6	17	17	-11	0
Черкаська	48	53	48	46	35	25	23	10	10	11	-1	-1
Чернівецька	24	24	19	15	20	9	11	21	24	23	-2	+1
Чернігівська	24	25	29	26	19	14	15	22	20	20	+2	0
м. Київ	109	112	108	109	160	78	87	2	2	2	0	0
м. Севастополь	8	9	10	5	–	–	–	27	–	–	–	–

Джерело: [9-15].

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Останні три позиції в загальному рейтингу за цим показником належали Луганській (лише 6 підприємств), Закарпатській (10 підприємств) та Чернівецькій (11 підприємств) областям.

У порівнянні з 2015 роком у 2016 році лише 6 регіонів поліпшили свої позиції. Найсуттєвіших змін зазнали: Тернопільська (+9 позицій – з 19-го на 10-е) та Донецька (+5 позицій – з 18-го на 13-е) області. Незначне збільшення кількості інноваційно активних підприємств було характерне: Рівненській (12 підприємств у 2015 р. і 16 – у 2016 р., або +3 позиції в загальному рейтингу) та Дніпропетровській (43 підприємства у 2015 р. і 61 – у 2016 р., або +2 позиції в загальному рейтингу) областям. На одну позицію піднялись Сумська та Чернівецька області.

У 2010 році у порівнянні з 2016 роком позитивними змінами характеризувались: Запорізька область – +21 позиція (з 26-го місця на 5-е), Київська (+9 позицій), Житомирська (+8 позицій) та Тернопільська (+7 позицій) області.

Винницька, Волинська, Дніпропетровська, Закарпатська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Херсонська та Чернігівська області мали незначне збільшення кількості підприємств, які впроваджували інновації, і коливання показника становило 1-3 позиції.

Найбільш негативна тенденція за показником кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, спостерігалась в Івано-Франківській (-10 позицій), Донецькій (-9 позицій) та Миколаївській (-5 позицій) областях. Незначним зменшенням зазначеного показника характеризувались такі області, як Кіровоградська, Львівська, Сумська, Черкаська, Чернівецька (1-3 позицій).

Зауважимо, що протягом 2010-2016 рр. перші дві позиції незмінно посідали Харківська область та м. Київ.

За видами економічної діяльності найбільша частка підприємств, що впроваджували інновації, припадає на виробництво харчових продуктів, напоїв, тютюнових виробів – 21,0 % (рис. 3).

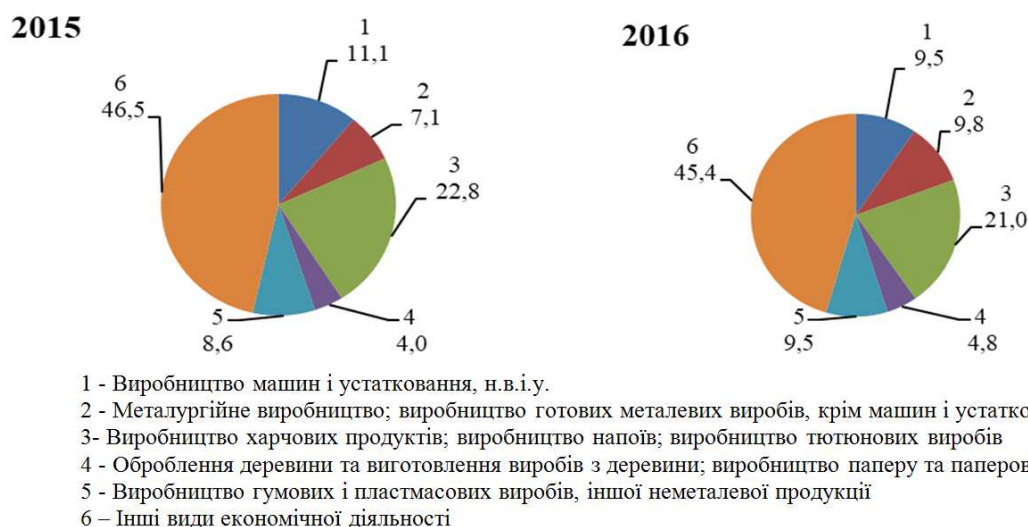

Рис. 3. Структура інноваційно активних промислових підприємств, що впроваджували інновації, у розрізі видів економічної діяльності (%)

Джерело: [16].

У 2016 р. із 735 підприємств, що впроваджували інновації, 526 – впроваджували нові технологічні процеси й 529 – інноваційну продукцію.

Впровадження нових технологічних процесів та інноваційних видів продукції. Найбільш активними з впровадження нових технологічних процесів були підприємства добувної промисловості – 1541 одиниця (44,2 % від загальної кількості впроваджених

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

нових технологічних процесів), підприємства металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування – 389 одиниць (11,1 % від загальної кількості впроваджених нових технологічних процесів), підприємства з виробництва машин і устаткування – 353 одиниці (10,1 % від загальної кількості впроваджених нових технологічних процесів), виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 275 одиниць (7,9 % від загальної кількості впроваджених нових технологічних процесів).

У 2016 р. впроваджено 3489 нових технологічних процесів, що у 2,8 раза більше, ніж у 2015 р. (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка впроваджених нових технологічних процесів за 2010–2016 рр., од.
Джерело: [16].

Кількість маловідходних, ресурсозберігаючих, безвідходних технологічних процесів зросла на 63,3 %, що свідчить про підвищення ролі раціонального використання ресурсів і скорочення відходів.

Кількість впроваджених у 2016 р. інноваційних видів продукції збільшилася на 32,0 % порівняно з 2015 р. Разом з тим збільшилася кількість впроваджених нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів на 35,1 %. Кількість інноваційних видів продукції, які є новими для ринку, збільшилась на 78,5 % (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка впровадження інноваційних видів продукції за 2010–2016 рр., од.
Джерело: [16].

За показником обсягу реалізованої інноваційної продукції у розрахунку на 1 особу населення у 2015 році мали Запорізька (1797,8 грн), Сумська (1569,5 грн), Полтавська (1349,9 грн), Донецька (1075,8 грн), Харківська (1012,2 грн) області, які посідали перші п'ять позицій у загальному рейтингу (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка обсягу реалізованої інноваційної продукції, 2010-2015 рр.

Регіон	Обсяг реалізованої інноваційної продукції												
	у розрахунку на 1 особу, грн							у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ранг 2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	736,1	928,6	793,6	789,2	599,3	540,1		3,8	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4
АРК	83,0	163,5	264,1	366,6	–	–	–	1,1	1,7	2,3	3,3	–	–
Вінницька	188,4	237,9	187,1	307,8	413,2	120,3	20	2,0	2,2	1,6	2,3	2,3	0,6
Волинська	284,9	499,6	158,0	275,6	304,6	368,8	9	4,2	5,6	1,7	3,0	2,5	2,2
Дніпропетровська	256,0	332,6	511,5	1157,6	476,4	351,1	12	0,6	0,5	0,8	1,9	0,7	0,4
Донецька	823,8	1146,0	1136,4	1410,4	236,3	1075,8	4	1,9	2,1	2,2	3,0	1,7	2,6
Житомирська	129,3	385,3	591,8	656,4	202,6	297,2	13	1,5	3,8	5,1	5,5	1,4	1,8
Закарпатська	704,3	734,5	839,0	1085,1	667,2	464,1	8	14,4	11,9	13,4	15,5	8,4	4,6
Запорізька	1098,6	1389,4	936,0	940,4	864,4	1797,8	1	3,1	3,2	2,2	2,3	1,7	2,7
Івано-Франківська	221,6	844,0	1236,5	637,7	640,2	175,4	17	2,3	5,2	7,5	4,3	3,8	1,3
Київська	353,8	474,2	369,1	481,9	521,3	358,8	11	2,1	2,3	1,7	2,4	2,2	0,8
Кіровоградська	353,3	455,3	295,4	813,5	515,9	365,5	10	5,2	5,3	2,8	6,4	2,9	2,3
Луганська	2945,8	1103,3	1234,3	632,3	17,1	169,0	18	9,5	2,7	3,4	2,1	0,2	1,8
Львівська	150,7	176,0	259,0	334,6	290,5	474,2	7	1,6	1,5	2,1	3,0	2,1	1,9
Миколаївська	1279,9	568,3	172,8	546,8	312,1	61,3	24	8,5	3,3	0,9	3,0	1,5	0,3
Одеська	98,7	223,9	370,8	382,6	292,9	228,5	16	0,8	2,2	3,6	3,6	2,4	1,2
Полтавська	3775,7	10493,9	5602,9	2741,3	4509,5	1349,9	3	10,4	24,3	14,4	6,5	8,9	1,9
Рівненська	68,2	110,0	72,6	96,5	116,1	58,0	25	0,7	0,9	0,6	0,8	0,8	0,4
Сумська	1040,7	1975,0	1932,4	2053,8	2318,6	1569,5	2	8,8	12,4	10,6	10,4	10,4	7,1
Тернопільська	255,9	434,4	456,0	144,8	124,8	234,2	14	5,6	7,6	7,4	2,6	1,7	2,8
Харківська	534,8	484,4	1049,1	1085,7	960,0	1012,2	5	3,1	2,4	4,8	4,8	3,8	3,4
Херсонська	437,4	407,1	523,5	378,6	615,4	164,9	19	6,2	4,9	5,6	4,0	5,4	1,4
Хмельницька	24,3	221,7	274,2	201,2	125,1	98,2	22	0,3	2,1	2,3	1,6	0,9	0,7
Черкаська	1366,8	832,5	272,9	449,7	444,2	232,9	15	7,7	3,8	1,2	2,0	1,6	0,7
Чернівецька	170,2	196,7	145,8	110,0	90,2	110,2	21	5,0	4,9	3,5	2,0	2,0	2,4
Чернігівська	987,7	203,1	176,3	111,4	144,1	92,1	23	9,4	1,7	1,4	0,9	1,0	0,5
м. Київ	1099,0	822,3	824,5	1108,8	616,4	589,4	6	7,7	4,9	4,4	4,4	2,0	0,4
м. Севастополь	28,9	748,6	63,9	18,5	–	–	–	0,4	9,3	0,6	0,2	–	–

Джерело: [9-15].

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Водночас найменший обсяг реалізації на душу населення спостерігався в таких регіонах, як Хмельницька (98,2 грн), Чернігівська (92,1 грн), Миколаївська (61,3 грн), Рівненська (58,0 грн) області.

Порогові значення обсягу реалізованої інноваційної продукції на 1 особу між регіонами-лідерами й аутсайдерами у 2010 році відрізнялись у 155,3 раза, у 2011 р. – 95,4 раза, у 2012 р. – 77,2 раза, у 2013 р. – 28,4 раза, у 2014 р. – 263,7 раза, у 2015 р. – 30,9 раза. А кількість регіонів, які мають нижчі показники в порівнянні із середньодержавним, перевищила 75 %.

Серед регіонів, які у 2015 р. у порівнянні з 2014 р. не змінили свої позиції в рейтингу, слід відзначити Сумську (2-е місце), Одеську (16-е місце), Кіровоградську (10-е місце) області.

До областей, для яких характерні суттєві *негативні* зміни позицій у рейтингу, відносяться: Херсонська та Івано-Франківська (по -11 позицій), Миколаївська (-10 позицій), Вінницька (-7 позицій).

До областей, для яких характерні суттєві *позитивні* зміни позицій у рейтингу, було віднесено Донецьку (+14 позицій), Львівську (+10 позицій), Тернопільську (+8 позицій), Луганську (+7 позицій), Волинську (+6 позицій) і Житомирську (+5 позицій) області. Іншим були характерні зміни $\pm 1-3$ позицій.

Порівнюючи показники 2010 року з 2016 роком, треба відзначити різку втрату позицій таких областей: Миколаївська (-20 позицій – з 4-го на 24-е місце), Луганська (-16 позицій – з 2-го на 18-е), Чернігівська (-15 позицій – з 8-го на 23-е), Черкаська (-12 позицій – з 3-го на 15-е), Херсонська (-7 позицій – з 12-го на 19-е). Негативну тенденцію також мали ще 4 регіони: Полтавська (-2 позиції (у 2010 р. посідала 1-е місце)), Вінницька, Чернівецька області та м. Київ (по -1 позиції).

Разом з тим суттєве поліпшення ситуації у 2015 році у порівнянні з 2010 роком спостерігалось у Львівській (+14 позицій), Житомирській (+9 позицій), Одеській (+7 позицій), Харківській (+6 позицій), Донецькій, Запорізькій, Сумській областях (по +5 позицій), а також у Дніпропетровській та Кіровоградській (по +4 позиції), Закарпатській і Київській (по +2 позиції), Івано-Франківській (+1 позиція). Хмельницька, Рівненська, Волинська області не змінили свої позиції в рейтингу.

У 2016 році найбільшу питому вагу в загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції становили Сумська (7,1 %), Закарпатська (4,6 %), Харківська (3,4 %), Тернопільська (2,8 %), Запорізька (2,7 %) області. Найменшу частку інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції мали Дніпропетровська, Рівненська області, м. Київ (по 0,4 %), а також Миколаївська область (0,3 %).

Розглянемо динаміку показника розподілу загального обсягу фінансування інноваційної діяльності у розрахунку на 1 особу (табл. 3).

Лідерами за обсягом фінансування інноваційної діяльності були Дніпропетровська область (4403,6 грн), з великим відривом – м. Київ (840,2 грн), Миколаївська (547,8 грн), Вінницька (455,0 грн), Харківська (425,5 грн) області.

Регіонами, яким був характерний найменший обсяг фінансування визначено: Рівненську (34,8 грн), Чернівецьку (21,0 грн) та Луганська (19,8 грн) області.

Аналіз розподілу загального обсягу фінансування інноваційної діяльності засвідчив наявність як позитивних, так і негативних тенденцій. До позитивних тенденцій слід віднести нарощення у 2016 році відносно 2015-го обсягів фінансування у таких регіонах: Тернопільська (+7 позицій), Київська (+6 позицій), Житомирська та Одеська (по +5 позицій), Волинська, Закарпатська, Рівненська (по +2 позиції), Миколаївська, Сумська (по +1 позиції) області.

Таблиця 3

*Розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності
у розрахунку на 1 особу населення, 2010-2016 рр.*

Регіон	Обсяг фінансування інноваційної діяльності у розрахунку на 1 особу населення, грн							Ранг 2010	Ранг 2015	Ранг 2016	Зміни в рейтингу	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016				2016/ 2010	2016/ 2015
Україна	175,7	314,0	252,0	210,4	179,7	323,7	546,5	–	–	–	–	–
АРК	74,7	2288,5	920,5	267,4	–	–	–	14	–	–	–	–
Вінницька	54,9	27,2	257,5	429,2	495,5	359,7	455,0	18	3	4	+14	-1
Волинська	85,6	94,6	100,6	188,6	185,2	62,8	141,9	11	15	13	-2	+2
Дніпропетровська	113,8	286,2	338,5	321,2	251,5	2320,0	4403,6	8	1	1	+7	0
Донецька	177,3	542,8	330,7	214,1	119,8	193,9	144,0	7	6	12	-5	-6
Житомирська	22,2	595,6	57,1	57,9	48,1	26,0	115,6	23	19	14	+9	+5
Закарпатська	58,2	25,1	26,1	19,9	13,2	17,9	47,5	17	22	20	-3	+2
Запорізька	71,4	446,6	136,1	168,1	192,0	182,5	278,3	15	7	8	+7	-1
Івано-Франківська	1515,1	110,7	147,6	353,4	69,4	66,8	58,4	1	13	19	-18	-6
Київська	75,8	88,9	106,0	60,5	70,9	83,9	346,7	13	12	6	+7	+6
Кіровоградська	106,4	138,4	340,4	116,1	95,1	131,6	272,4	9	9	9	0	0
Луганська	106,1	73,5	145,4	166,2	15,8	11,0	19,8	10	24	25	-15	-1
Львівська	54,8	64,0	110,4	101,2	87,2	110,3	170,6	19	10	10	+9	0
Миколаївська	438,7	341,9	308,6	612,9	520,6	251,2	547,8	3	4	3	0	+1
Одеська	65,7	72,2	625,5	38,0	135,8	20,8	106,7	16	20	15	+1	+5
Полтавська	83,6	126,2	86,0	145,4	241,0	89,5	149,7	12	11	11	+1	0
Рівненська	32,9	46,1	41,4	18,2	9,8	5,9	34,8	22	25	23	-1	+2
Сумська	188,2	360,6	218,5	248,6	521,9	145,4	307,2	6	8	7	-1	+1
Тернопільська	7,5	64,4	78,8	22,6	53,7	13,7	81,1	27	23	16	+11	+7
Харківська	190,9	293,8	269,1	234,6	261,6	246,2	425,5	5	5	5	0	0
Херсонська	45,5	73,9	143,3	150,4	84,6	65,9	70,9	20	14	17	+3	-3
Хмельницька	564,9	680,3	171,3	86,5	102,3	51,5	37,3	2	16	21	-19	-5
Черкаська	11,2	27,7	73,1	22,7	24,2	43,0	36,4	25	17	22	+3	-5
Чернівецька	42,4	57,2	57,0	56,5	75,9	20,7	21,0	21	21	24	-3	-3
Чернігівська	20,1	45,5	36,6	125,6	101,1	33,6	63,4	24	18	18	+6	0
м. Київ	409,0	269,5	426,2	670,3	460,6	759,5	840,2	4	2	2	+2	0
м. Севастополь	10,6	33,8	43,0	61,8	–	–	–	26	–	–	–	–

Джерело: [9-15].

Водночас до негативних – зменшення досліджуваного показника в Донецькій та Івано-Франківській (по -6 позицій), Хмельницькій, Черкаській (по +5 позицій), Херсонській, Чернівецькій (по -3 позицій), Вінницькій, Запорізькій, Луганській (по -1 позицій) областях.

Зауважимо, що Дніпропетровська, Кіровоградська, Львівська, Полтавська, Харківська, Чернігівська області та м. Київ не змінили своїх позицій у рейтингу.

Відносно 2010 року у 2016 році найбільш інтенсивно обсяг фінансування інноваційної діяльності зріс у Вінницькій (18-е місце у 2010 р., 4-е – у 2016 р.), Тернопільській (27-е – у 2010 р., 16-е – у 2016 р.), Житомирській (23-е – у 2010 р., 14-е – у 2016 р.), Львівській (19-е – у 2010 р., 10-е – у 2016 р.), Запорізькій (15-е – у 2010 р., 8-е – у 2016 р.), Київській (13-е – у 2010 р., 6-е – у 2016 р.), Дніпропетровській (8-е – у 2010 р., 1-е – у 2016 р.), Чернігівській (24-е – у 2010 р., 18-е – у 2016 р.). Відчутне зменшення фінансування було у Хмельницькій (-19 позицій – з 2-го місця на 21-е), Івано-Франківській (-18 позицій – з 1-го на 19-е), Луганській (-15 позицій – з 10-го на 25-е) області. Серед регіонів, в яких не відбулося змін у ситуації, були Кіровоградська, Миколаївська та Харківська області.

Порівняно з 2015 р. загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств зріс і у 2016 р. був найбільшим за останні п'ять років (рис. 6).

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

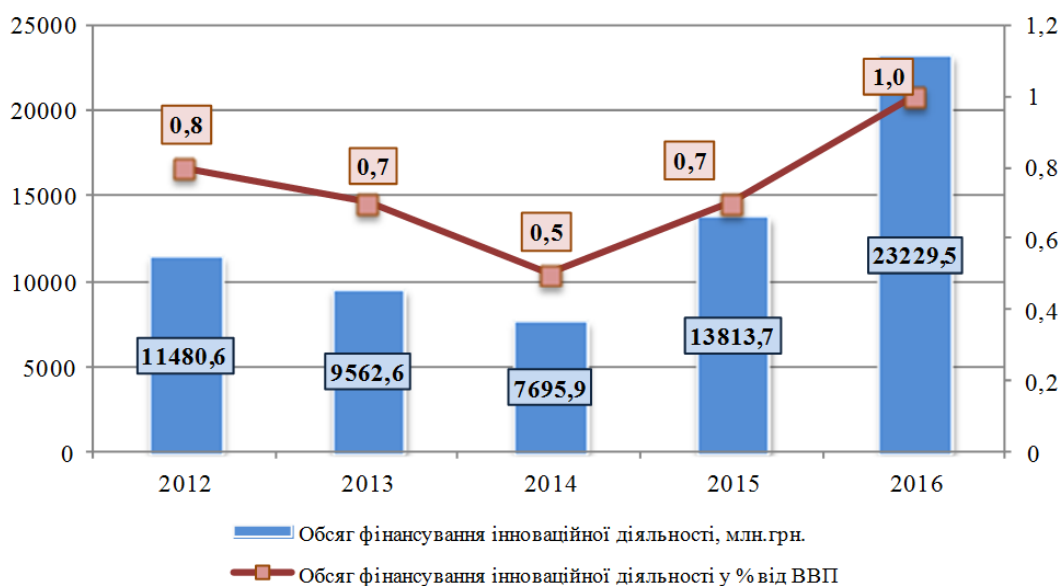

Рис. 6. Динаміка обсягів фінансування інноваційної діяльності в Україні у 2012–2016 рр.
Джерело: [16].

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 22 035,9 млн грн. Обсяг коштів вітчизняних та іноземних інвесторів становив 157,7 млн грн, кредитів – 626,0 млн грн, кошти державного бюджету – 178,9 млн грн, місцевих бюджетів – 99,2 млн грн (рис. 7).

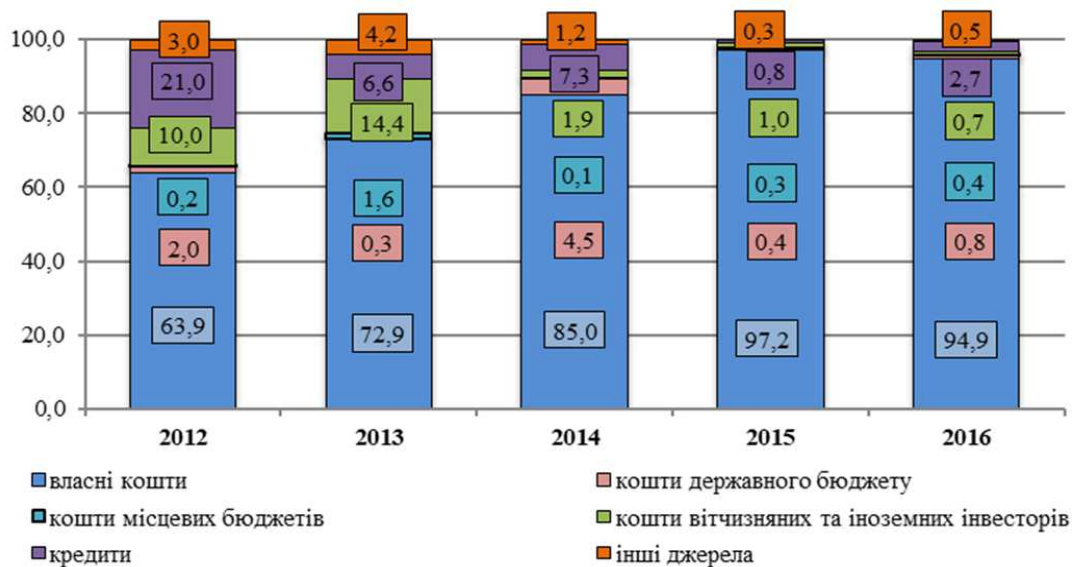

Рис. 7. Динаміка загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами у 2012–2016 рр. (%)

Джерело: [16].

У 2016 р. на інновації підприємства витратили 23 229,5 млн грн, що на 68,2 % більше, ніж у 2015 р. Частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення порівняно з 2015 р. зросла з 80,6 до 85,3 %. Разом з тим витрати на науково-дослідні розробки (НДР) зменшилися з 14,8 % у 2015 р. до 10,6 % у 2016 р., витрати на придбання інших зовнішніх знань зменшилися з 0,6 до 0,3 % (рис. 8).

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

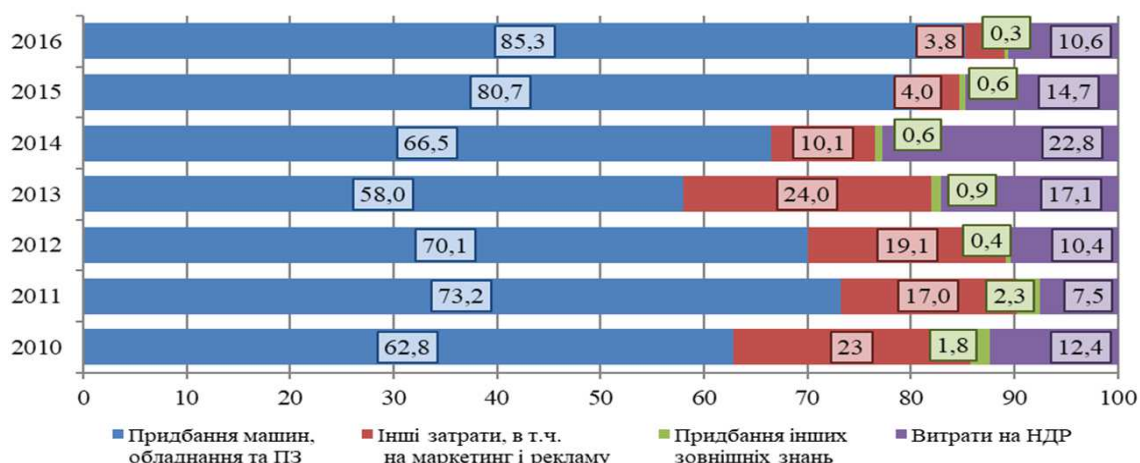

Рис. 8. Динаміка загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності за 2010-2016 рр. (%)

Джерело: [16].

Найбільша частка витрат на інноваційну діяльність припадає на металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів – 62,3 %, що становить 14 478,7 млн грн (у 2015 р. – 7901,3 млн грн). Також зросли обсяги витрат на інновації у підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – з 1540,3 млн грн у 2015 р. до 2186,5 млн грн у 2016 р. (рис. 9).

Рис. 9. Витрати на інновації за видами економічної діяльності у 2016 р., %
Джерело: [16].

Витрати на виробництво електричного устаткування зросли з 185,7 млн грн у 2015 р. до 244,4 млн грн у 2016 р., але поряд з цим витрати на виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції зменшилися з 183,8 млн грн у 2015 р. до 157,5 млн грн у 2016 р. Інноваційні витрати на виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів у 2016 р. скоротилися більш ніж 2 рази – з 1589,4 млн грн у 2015 р. до 653,4 млн грн у 2016 р.

У табл. 4 наведено дані стосовно кількості придбаних нових технологій (технічних досягнень) в Україні та за її межами за період 2010-2015 рр.

У 2015 році найбільшу кількість технологій, придбаних в Україні, мали м. Київ (243 од., або 21,5 % від загального обсягу придбаних технологій), Тернопільська (155 од., або 13,7 % від загального обсягу придбаних технологій), Харківська (144 од., або 12,7 % від загального обсягу придбаних технологій), Донецька (94 од., або 8,3 % від загального обсягу придбаних технологій), Сумська (92 од., або 8,1 % від загального обсягу придбаних технологій) області.

Таблиця 4

*Кількість придбаних нових технологій (технічних досягнень)
в Україні та за її межами за регіонами*

Регіон	Кількість придбаних нових технологій, од.											
	в Україні						за межами України					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	565	672	571	512	426	1131	142	200	168	139	117	66
АРК	3	17	1	9	–	–	2	11	8	5	–	–
Вінницька	19	5	6	11	13	35	-	5	4	4	8	-
Волинська	17	1	5	7	4	17	-	1	3	1	3	8
Дніпропетровська	11	15	33	14	15	44	2	3	8	5	12	3
Донецька	29	28	32	36	2	94	11	20	15	9	3	5
Житомирська	13	30	23	22	19	14	7	9	6	11	10	1
Закарпатська	9	4	9	6	2	4	4	5	9	-	-	2
Запорізька	11	3	9	7	15	74	-	1	1	12	12	–
Івано-Франківська	34	29	32	28	7	17	36	34	3	4	22	9
Київська	3	3	2	4	6	12	3	3	-	2	6	-
Кіровоградська	1	1	4	2	4	2	3	-	16	2	-	-
Луганська	17	18	25	10	-	19	1	3	4	11	-	-
Львівська	22	11	5	5	10	81	7	-	9	16	4	8
Миколаївська	1	3	4	16	88	13	1	1	-	1	-	-
Одеська	2	2	58	-	7	12	1	3	3	-	-	-
Полтавська	17	7	7	16	12	31	3	2	3	7	3	-
Рівненська	25	10	18	23	6	7	8	8	13	7	-	4
Сумська	16	210	104	119	105	92	31	21	6	16	8	7
Тернопільська	83	103	2	12	7	155	1	7	-	3	-	-
Харківська	93	82	104	82	50	144	9	24	16	4	5	4
Херсонська	-	-	29	18	13	10	-	-	-	4	4	2
Хмельницька	-	1	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-
Черкаська	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Чернівецька	11	11	7	6	10	5	1	-	26	-	-	-
Чернігівська	-	-	1	6	2	2	1	2	1	2	1	-
м. Київ	125	77	50	53	34	243	10	36	13	13	16	13
м. Севастополь	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: [9-15].

Регіонами, які характеризувались найменшою кількістю придбаних нових технологій, були Закарпатська (4 од.), Хмельницька (3 од.), Чернігівська (2 од.) та Черкаська (1 од.) області. Відсоткове значення їхніх показників становило 0,4–0,1 % від загального обсягу придбаних технологій або технічних досягнень.

У 2014 році на перших місцях за кількістю придбаних інновацій були Сумська (105 од., або 24,6 % від загального обсягу придбаних технологій), Миколаївська (88 од., або 20,7 % від загального обсягу придбаних технологій), Харківська (50 од., або 11,7 % від загального обсягу придбаних технологій) області, м. Київ (34 од., або 8,0 % від загального обсягу придбаних технологій). Найгірші показники в цей період спостерігалися в Донецькій, Закарпатській та Чернігівській областях.

У 2010 році лідерами у рейтингу за досліджуванним показником були м. Київ, Харківська та Тернопільська області – 125, 93 та 83 од. відповідно. Найменші обсяги придбаних технологій мали Одеська – 2 од., Кіровоградська та Миколаївська області – по 1 од.

За межами України у 2015 році всього було придбано 66 технологій (майже у 32 рази менше порівняно з 2014 роком), з них: м. Київ – 13, Івано-Франківська область – 9, Волинська, Львівська області – по 8, Сумська – 7, Донецька – 5, Рівненська та Харківська – по 4, Дніпропетровська – 3, Закарпатська, Херсонська – по 2, Житомирська – 1.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

У 2014 році загальний обсяг придбаних інноваційних досягнень становив 117 од. Найбільшу питому вагу мали Івано-Франківська (18,8 %), Дніпропетровська (10,3 %), Запорізька (10,3 %) області та м. Київ (13,7 %). Питома вага інших регіонів, які купували нові технології, коливалась від 8,5 до 0,9 %.

У 2010 році найбільшу кількість інновацій придбали Івано-Франківська та Сумська області – відповідно 25,3 % (36 од.) та 21,8 % (31 од.) від загального обсягу.

У 2015 році кількість переданих технологій (технологічних досягнень) в Україні становила 98 одиниць, серед яких: 19 од. – Дніпропетровська область, по 1 одиниці – Луганська й Рівненська області, 57 одиниць – Тернопільська область, 12 одиниць – Харківська область та 8 одиниць – м. Київ (табл. 5).

За межі України було передано 20 одиниць нових технологій (технологічних досягнень), з яких 18 одиниць – Дніпропетровська область та 2 одиниці Харківська область.

Таблиця 5

Кількість переданих нових технологій (технічних досягнень) в Україні та за її межами

Регіон	Кількість переданих нових технологій, од.											
	в Україні						за межами України					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	3	40	22	25	28	98	2	3	7	8	8	20
АРК	–	7	2	–	–	–	–	2	–	–	–	–
Вінницька	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Волинська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Дніпропетровська	–	4	–	–	–	19	–	–	3	–	–	18
Донецька	–	–	1	–	–	–	–	–	–	2	–	–
Житомирська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Закарпатська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Запорізька	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Івано-Франківська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Київська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Кіровоградська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Луганська	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Львівська	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	3	–
Миколаївська	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Одеська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Полтавська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Рівненська	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Сумська	–	–	1	–	1	–	1	–	–	–	–	–
Тернопільська	–	–	–	–	–	57	–	1	–	–	–	–
Харківська	–	21	17	23	27	12	–	–	–	6	5	2
Херсонська	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Хмельницька	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Черкаська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Чернівецька	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Чернігівська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
м. Київ	2	6	1	2	–	8	1	–	3	–	–	–
м. Севастополь	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Джерело: [9-15].

В умовах євроінтеграційного курсу країни та децентралізації владних повноважень головною задачею регіональної політики державних органів щодо розвитку інвестиційного процесу є створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення вітчизняних і іноземних інвестицій у пріоритетні галузі економіки регіону завдяки удосконаленню інституціональної складової, створення сприятливих умов для найбільш ефективних інвестиційних проектів, розвитку інфраструктури з обслуговуванням суб'єктів інвестиційної діяльності, забезпечення безпеки діяльності підприємницьких структур на території регіону.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Проаналізуємо сучасний стан та тенденції інвестиційного розвитку регіонів України. У табл. 6 наведено динаміку капітальних інвестицій у розрахунку на 1 особу населення.

Таблиця 6

Динаміка капітальних інвестицій за 2010–2016 рр.

Регіон	Капітальні інвестиції у розрахунку на 1 особу, грн							Ранг 2016	Ранг 2015	Ранг 2010	Зміни в рейтингу	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016				2016/2015	2016/2010
Україна	4164,9	5586,3	6343,4	5815,2	5122,9	6399,9	7673,9	–	–	–	–	–
АРК	3541,7	8652,4	9375,3	7894,7	–	–	–	–	–	9	–	–
Вінницька	2163,0	3116,0	3587,4	3781,6	3530,5	4610,2	4896,6	14	10	17	-4	+3
Волинська	1708,5	2489,5	3139,5	3205,6	3261,2	5929,3	5760,5	12	5	25	-7	+13
Дніпропетровська	4791,6	6651,2	6798,9	6457,8	6204,0	7944,9	9510,2	3	3	3	0	0
Донецька	3379,3	6084,2	7248,4	6421,5	3054,0	1945,6	2540,2	24	24	11	0	-13
Житомирська	1567,5	1973,4	2274,4	2373,0	2305,5	3229,0	4158,2	19	20	27	+1	+8
Закарпатська	1773,9	2449,0	2189,2	2111,9	2101,9	3007,0	2962,7	22	22	22	0	0
Запорізька	4410,3	3718,1	4030,0	3842,7	3974,1	4431,1	5838,8	10	11	4	+1	-6
Івано-Франківська	3178,7	3090,5	3749,0	3478,3	4956,1	6964,6	4761,7	16	4	12	-12	-4
Київська	6611,5	10318,1	11875,7	12046,9	11415,8	14121,6	17977,4	2	2	2	0	0
Кіровоградська	2107,2	3994,0	4611,3	3273,1	3193,6	4180,6	6386,9	8	13	18	+5	+10
Луганська	2458,2	3064,8	3638,3	5067,9	2347,0	932,9	1325,5	25	25	14	0	-11
Львівська	3491,9	4798,6	4429,5	3893,7	3792,1	5317,1	6746,0	7	7	10	0	+3
Миколаївська	3729,6	3642,2	3996,3	4280,2	3235,5	5161,2	7927,2	4	9	8	+5	+4
Одеська	4087,7	3931,7	6145,7	4978,3	3924,4	4190,7	6304,5	9	12	7	+3	-2
Полтавська	4233,0	5329,8	6975,8	6553,2	6106,2	5805,8	7717,8	5	6	5	+1	0
Рівненська	1683,0	2226,7	2400,1	2452,7	2420,0	3735,0	3519,8	21	15	26	-6	+5
Сумська	1878,3	2617,0	2506,3	2395,7	2485,0	3281,8	4688,3	17	19	21	+2	+4
Тернопільська	1974,2	2339,4	3137,6	2776,1	2424,2	3595,3	4247,6	18	17	19	-1	+1
Харківська	2935,9	4769,5	5410,8	3409,9	2954,6	4151,1	5827,2	11	14	13	+3	+2
Херсонська	1735,5	2478,8	2256,6	1978,4	2065,9	2921,4	4100,2	20	23	23	+3	+3
Хмельницька	2220,7	2686,2	2655,7	2782,5	3134,7	5259,5	6815,9	6	8	15	+2	+9
Черкаська	2200,5	2524,3	2978,4	2707,3	2604,9	3606,6	4966,4	13	16	16	+3	+3
Чернівецька	1902,4	1989,9	2468,5	2494,9	1861,6	3075,6	2698,9	23	21	20	-2	-3
Чернігівська	1726,2	2209,6	2547,3	2671,8	2490,0	3407,8	4830,8	15	18	24	+3	+9
м. Київ	19530,3	25725,9	28552,9	24975,3	23910,0	30861,2	33674,5	1	1	1	0	0
м. Севастополь	4115,8	4577,1	5532,0	6275,3	–	–	–	–	–	6	–	–
Максимальне	19530,3	25725,9	28552,9	24975,3	23910,0	30861,2	33674,5	–	–	–	–	–
Мінімальне	1567,5	1973,4	2189,2	1978,4	1861,6	932,9	4896,6	–	–	–	–	–

Джерело: [1-7].

У період 2010-2016 рр. незмінними регіонами-лідерами за досліджуваним показником були м. Київ (33 674,5 грн), Київська (17 977,4 грн) та Дніпропетровська (9 510,2 грн) області – відповідно 1-е, 2-е, 3-є місця. Наступними у рейтингу 2016 року зафіксовано Миколаївську (7927,2 грн) та Полтавську (7717,8 грн) області.

У 2015–2016 рр. найнижчі показники капітальних інвестицій у розрахунку на 1 особу населення мали Донецька (2540,2 грн) та Луганська (1325,5 грн) області (24-е та 25-е місця відповідно).

У 2016 році максимальне значення показника капітальних інвестицій (на 1 особу) перевищувало мінімальне значення у 3,7 раза, а якщо враховувати столицю, то майже у 7 разів. А кількість регіонів, які мали нижчі показники в порівнянні із середньодержавним, перевищувала 83 %.

Негативну динаміку у 2016 р. відносно 2010 р. мали Донецька (-13 позицій), Запорізька (-6 позицій), Івано-Франківська (-4 позиції), Луганська (-11 позицій), Одеська (-2 позиції) та Чернівецька (-3 позиції) області. Інші області або мали позитивну тенденцію, або характеризувались стабільною ситуацією. Значно покращили свої показники: Волинська (+13 позицій), Кіровоградська (+10 позицій), Хмельницька та Чернігівська (по +9 позицій) області.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Значні коливання досліджуваного показника у 2015-2016 рр. мали:

- позитивні – Кіровоградська, Миколаївська (по +5 позицій) області;
- негативні – Івано-Франківська (-12 позицій), Волинська (-7 позицій), Рівненська (-6 позицій) області.

Графік територіальної зосередженості капітальних інвестицій за 2016 рік зображено на рис. 10.

Рис. 10. Територіальна зосередженість капітальних інвестицій, 2016 р.

Джерело: [1-7].

У 2016 році позитивну динаміку індексу капітальних інвестицій (у % до попереднього року) мали Вінницька (102,5), Дніпропетровська (115,5), Донецька (145,1), Житомирська (127,5), Івано-Франківська (131,3), Київська (124,8), Кіровоградська (147,0), Луганська (146,4), Львівська (130,7), Миколаївська (147,6), Одеська (163,4), Полтавська (132,2), Сумська (135,4), Тернопільська (117,2), Харківська (135,9), Херсонська (135,8), Хмельницька (123,4), Черкаська (135,0), Чернігівська (132,5) області та м. Київ (10,5). Усі інші області характеризувались негативною тенденцією (табл. 7).

Таблиця 7

Індекси капітальних інвестицій

Регіон	% до попереднього року						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8
Україна	99,4	114,2	108,3	92,1	75,9	98,3	118,0
АР Крим	117,2	256,0	109,1	69,0	–	–	–
Вінницька	137,9	127,6	101,2	113,0	77,7	102,5	102,5
Волинська	70,0	124,5	121,7	94,0	89,5	137,7	97,5
Дніпропетровська	96,8	122,1	94,0	93,8	80,2	98,2	115,5
Донецька	87,1	153,3	112,6	79,6	44,0	41,1	145,1
Житомирська	133,5	88,7	110,3	105,3	79,6	110,5	127,5
Закарпатська	109,8	133,7	81,8	87,1	94,6	114,1	93,5
Запорізька	162,2	70,4	101,9	95,9	89,8	84,9	131,3
Івано-Франківська	116,8	87,6	114,3	87,6	126,9	110,2	65,3
Київська	109,4	130,8	118,3	96,0	80,0	99,0	124,8
Кіровоградська	90,8	144,2	122,1	68,2	78,9	101,6	147,0
Луганська	109,5	114,3	124,3	142,6	39,2	26,1	146,4

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Закінчення табл. 7

1	2	3	4	5	6	7	8
Львівська	119,0	120,3	86,8	81,4	88,5	106,5	130,7
Миколаївська	95,0	87,8	102,7	105,2	67,4	126,1	147,6
Одеська	81,9	81,8	153,8	80,6	67,3	79,6	163,4
Полтавська	96,4	102,3	143,2	80,0	86,1	70,0	132,2
Рівненська	85,1	117,2	106,0	93,6	80,7	126,9	91,2
Сумська	101,1	113,3	102,1	90,1	89,1	103,2	135,4
Тернопільська	144,4	112,2	122,1	85,4	71,7	115,2	117,2
Харківська	86,1	144,3	111,3	59,6	76,9	109,6	135,9
Херсонська	79,1	129,3	88,0	81,9	86,1	119,4	135,8
Хмельницька	81,7	105,6	92,8	93,6	102,6	136,5	123,4
Черкаська	93,6	97,4	118,2	88,0	80,3	111,1	135,0
Чернівецька	67,2	95,5	111,9	96,4	63,9	132,4	85,9
Чернігівська	110,0	117,8	108,2	101,0	78,5	112,0	132,5
м. Київ	93,7	108,1	103,0	95,2	83,3	108,8	107,5
м. Севастополь	107,0	90,3	112,0	108,3	–	–	–
Максимальне	162,2	256,0	153,8	142,6	126,9	137,7	163,4
Мінімальне	67,2	70,4	81,8	59,6	39,2	26,1	65,3

Джерело: [1-7].

Динаміку прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу населення наведено в табл. 8.

Таблиця 8

*Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал)
на одну особу населення за регіонами України*

Регіон	Обсяги прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу населення, дол. США							Ранг 2010	Ранг 2015	Ранг 2016	Зміни в рейтингу	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016				2016/2010	2016/2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Україна	1013,2	1087,2	1171,0	1249,8	950,8	847,2	886,0	–	–	–	–	–
АР Крим	403,1	588,1	675,1	–	–	–	–	9	–	–	–	–
Вінницька	125,3	138,9	152,9	191,5	138,8	117,4	113,1	23	21	22	+1	-1
Волинська	211,4	281,5	367,0	328,8	260,9	237,6	225,9	18	13	14	+4	-1
Дніпропетровська	3177,2	3062,5	2984,3	2703,5	1760,3	1229,1	1074,7	2	2	2	0	0
Донецька	975,7	808,1	815,0	871,7	539,0	409,5	385,0	4	9	9	-5	0
Житомирська	176,6	239,8	264,9	286,5	206,2	177,8	178,8	19	18	17	+2	+1
Закарпатська	293,1	279,6	325,1	349,2	266,2	248,1	252,9	14	12	12	+2	0
Запорізька	500,0	522,1	574,8	604,2	476,5	388,1	372,3	6	10	10	-4	0
Івано-Франківська	357,7	453,1	466,4	590,0	671,1	606,4	593,6	11	5	6	+5	-1
Київська	918,5	1001,2	1048,5	1135,9	1016,7	923,8	869,7	5	3	3	+2	0
Кіровоградська	51,7	59,5	91,6	149,4	72,2	54,1	61,3	27	24	24	+3	0
Луганська	274,1	313,2	347,6	368,4	259,9	201,0	172,6	15	14	18	-3	-4
Львівська	469,3	515,1	521,6	547,2	475,3	437,3	434,5	7	8	8	-1	0
Миколаївська	139,5	129,1	208,2	241,7	196,4	183,4	197,5	21	16	15	+6	+1
Одеська	465,5	513,4	684,3	701,0	599,7	558,3	560,0	8	7	7	+1	0
Полтавська	370,4	475,5	643,3	731,6	718,9	696,4	704,4	10	4	4	+6	0
Рівненська	240,5	255,3	240,7	252,9	209,3	172,0	157,0	16	19	20	-4	-1
Сумська	308,8	313,3	337,4	372,1	233,8	178,3	171,8	13	17	19	-6	-2
Тернопільська	55,2	57,4	59,4	64,3	52,2	46,2	45,8	26	25	25	+1	0
Харківська	989,2	1029,7	797,1	782,3	635,9	573,8	606,1	3	6	5	-2	+1
Херсонська	170,3	173,9	233,0	256,2	194,8	198,3	191,6	20	15	16	+4	-1
Хмельницька	137,9	141,4	156,1	171,7	145,3	127,9	124,5	22	20	21	+1	-1
Черкаська	224,9	223,6	695,2	704,3	409,6	279,8	271,5	17	11	11	+6	0
Чернівецька	68,7	68,7	71,1	88,6	75,8	65,2	63,4	25	23	23	+2	0
Чернігівська	86,7	93,0	97,7	120,7	94,8	88,4	233,7	24	22	13	+11	+9
м. Київ	6731,1	7788,0	8606,9	9172,3	7086,9	6756,3	7468,8	1	1	1	0	0

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Закінчення табл. 8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
м. Севастополь	356,9	388,7	401,8	–	–	–	–	12	–	–	–	–
Максимальне	6731,1	7788,0	8606,9	9172,3	7086,9	6756,3	7468,8	–	–	–	–	–
Мінімальне	51,7	57,4	59,4	64,3	52,2	46,2	45,8	–	–	–	–	–

Джерело: [1-7].

Регіонами-лідерами за цим показником у 2016 році були: м. Київ (7468,8 дол. США), Дніпропетровська (1074,7 дол. США), Київська (869,7 дол. США), Полтавська (704,4 дол. США), Харківська (606,1 дол. США) області.

Регіонами, які посідали останні позиції в рейтингу за показником обсягу прямих іноземних інвестицій, були Кіровоградська (61,3 дол. США), Чернівецька (63,4 дол. США) та Тернопільська (45,8 дол. США) області.

У 2016 році в порівнянні з 2010 роком покращили свої показники Миколаївська, Полтавська, Черкаська (по +6 позицій), Івано-Франківська (+5 позицій), а погіршилась ситуація в Сумській (-6 позицій) та Донецькій (-5 позицій) областях. В інших областях спостерігались незначні коливання, що становили 1-4 позицій.

Загалом по Україні прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) зменшились з 1013,2 дол. США на 1 особу (2010 р.) до 886,0 дол. на 1 особу (2016 р.), що становить більше 12,5 %.

Темпи зростання (зменшення) обсягів прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) представлено в табл. 9.

Таблиця 9

Темпи зростання (зменшення) обсягів прямих іноземних інвестицій
(акціонерного капіталу), 2010-2016 рр.

Регіон	% до попереднього року						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	116,2	106,9	107,4	103,9	75,8	88,8	104,2
АРК	114,1	145,8	114,8	–	–	–	–
Вінницька	111,2	110,3	109,6	124,7	72,1	84,2	95,8
Волинська	65,8	133,3	130,6	89,7	79,5	91,1	95,0
Дніпропетровська	123,3	95,9	97,0	90,2	64,8	69,4	86,8
Донецька	116,4	82,2	100,2	106,2	61,3	75,3	93,4
Житомирська	109,7	135,1	110,0	107,7	71,6	85,7	99,9
Закарпатська	100,2	95,6	116,6	107,7	76,4	93,3	101,9
Запорізька	104,2	103,8	109,6	104,6	78,4	80,9	95,2
Івано-Франківська	80,1	126,6	103,0	126,6	113,8	90,4	97,8
Київська	105,8	108,9	104,9	108,5	89,7	91,0	94,3
Кіровоградська	74,7	114,2	152,7	161,9	48,0	74,3	112,6
Луганська	108,7	113,3	110,1	105,2	70,0	76,8	85,4
Львівська	104,9	109,6	101,2	104,8	86,8	91,9	99,3
Миколаївська	101,7	92,1	160,6	115,6	80,9	93,0	107,0
Одеська	106,3	110,2	133,5	102,6	85,6	93,0	100,1
Полтавська	122,3	127,4	134,4	113,0	97,6	96,2	100,4
Рівненська	100,6	93,8	107,1	105,3	82,9	82,3	91,3
Сумська	147,7	100,6	106,8	109,4	62,3	75,6	95,5
Тернопільська	89,9	103,6	103,3	107,9	81,0	88,1	98,6
Харківська	130,4	103,6	77,3	98,0	81,1	89,9	105,0
Херсонська	103,3	101,6	133,4	109,4	75,7	101,3	96,0
Хмельницька	83,3	102,1	109,8	109,4	84,2	87,5	96,8
Черкаська	130,1	98,7	308,9	100,6	57,8	67,8	96,2
Чернівецька	100,2	99,99	103,8	124,8	85,6	86,1	97,2
Чернігівська	106,9	106,3	104,1	122,3	77,7	92,3	261,5
м. Київ	117,7	116,3	111,4	107,6	77,9	96,0	111,3
м. Севастополь	96,3	109,0	103,7	–	–	–	–

Джерело: [1-7].

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

За показником обсягу прямих іноземних інвестицій у 2016 році вдалось утримати позиції 2015 року або дещо їх покращити таким областям (% до попереднього року): Закарпатській (101,9), Кіровоградській (112,6), Миколаївській (107,0), Одеській (100,1), Полтавській (100,4), Харківській (105,0) областям та м. Києву (11,3) і безперечним лідером була Чернігівська область зі значними темпами зростання у 261,5 %.

Висновки і пропозиції. Регіональна інноваційно-інвестиційна політика як невід'ємний елемент загальної економічної політики потребує активізації й адаптації до нинішніх умов державотворення. Сучасна система регіонального управління характеризується відсутністю чіткого механізму забезпечення реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах. В інвестиційній сфері негативну роль відіграє розпливчастість, концептуальна слабкість державних засобів залучення інвестицій.

В умовах падіння економічних показників гостра конкурентна боротьба диктує необхідність активізації інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств як домінуючої складової модернізації продуктивних сил регіонів, найбільш ефективного способу підвищення їхньої конкурентоспроможності та подальшого розвитку на інтенсивній основі.

Список використаних джерел

1. Капітальні інвестиції в Україні за 2010 рік: статистичний бюлетень. Київ: Державний комітет статистики України, 2010. 44 с.
2. Капітальні інвестиції в Україні за 2011 рік: статистичний бюлетень. Київ: Державний комітет статистики України, 2011. 44 с.
3. Капітальні інвестиції в Україні за 2012 рік: статистичний бюлетень. Київ: Державний комітет статистики України, 2012. 38 с.
4. Капітальні інвестиції в Україні за 2013 рік: статистичний бюлетень. Київ: Державний комітет статистики України, 2013. 43 с.
5. Капітальні інвестиції в Україні за 2014 рік: статистичний бюлетень / відп. за вип. І. С. Петренко. Київ: Державний комітет статистики України, 2014. 43 с.
6. Капітальні інвестиції в Україні за 2015 рік: статистичний бюлетень / відп. за вип. І. С. Петренко. Київ: Державний комітет статистики України, 2015. 41 с.
7. Капітальні інвестиції в Україні за 2016 рік: статистичний бюлетень / відп. за вип. І. С. Петренко. Київ: Державний комітет статистики України, 2016. 42 с.
8. Карпінський Б. А., Васильків І. М., Шевців А. Б. Знанне економіка та сталий розвиток: моделювання та порівняння. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. С. 223–234.
9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. І. В. Калачова. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2011. 282 с.
10. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. І. В. Калачова. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. 305 с.
11. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. І. В. Калачова. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2013. 287 с.
12. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2014. 314 с.
13. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2015. 255 с.
14. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2016. 257 с.
15. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2017. 141 с.
16. Офіційний сайт Державного агентства з питань електронного урядування України. URL: www.dkni.gov.ua.
17. European Innovation Scoreboard 2017. URL: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/24829>.

References

1. *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2010 rik: statystychnyi biuletyn [Capital investment in Ukraine for 2010: statistical bulletin]* (2010). Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].

2. *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2011 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2011: statistical bulletin]* (2011). Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
3. *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2012 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2012: statistical bulletin]* (2012). Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
4. *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2013 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2013: statistical bulletin]* (2013). Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
5. Petrenko, I. S. (Ed.) (2014). *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2014 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2014: statistical bulletin]*. Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
6. Petrenko, I. S. (Ed.) (2015). *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2015 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2015: statistical bulletin]*. Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
7. Petrenko, I. S. (Ed.) (2016). *Kapitalni investytsii v Ukraini za 2016 rik: statystychnyi biuleten [Capital investment in Ukraine for 2016: statistical bulletin]*. Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
8. Karpinskyi, B. A., Vasylykiv I. M., Shevtsiv A. B. (2015). *Znannieva ekonomika ta stalyy rozvytok: modeliuvannya ta porivniannya [Knowledge Economy and Sustainable Development: Modeling and Comparison]*. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Bulletin of NLTU of Ukraine*, 25.4, 223–234 [in Ukrainian].
9. Kalachova, I. V. (2011). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
10. Kalachova, I. V. (2012). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
11. Kalachova, I. V. (2013). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
12. Karmazina, O. O. (2014). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
13. Karmazina, O. O. (2015). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
14. Karmazina, O. O. (2016). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
15. Karmazina, O. O. (2017). *Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovation activity in Ukraine: statistical collection]*. Kyiv: DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy» [in Ukrainian].
16. *Ofitsiyniy sait Derzhavnoho ahentstva z pytan elektronnoho uriaduvannya Ukrainy [Official website of the State Agency for Electronic Government of Ukraine]*. Retrieved from www.dkni.gov.ua.
17. *European Innovation Scoreboard 2017*. Retrieved from <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/24829>.

Попело Ольга Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та державної служби, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Попело Ольга Владимировна – кандидат экономических наук, доцент кафедры менеджмента и государственной службы, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Popelo Olha – PhD in Economics, Associate Professor, Department of Management and Public Administration, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: popelo.olha@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4581-5129

Researcher ID: I-8572-2016